

ŠVČ. KRYŽIAUS IŠAUKŠTINIMAS

Iš pradžių rugsėjo 14 dienos šventė buvo švenčiama Viešpaties Kryžiaus, kurį rado šv. Elena, ir Jeruzalės bazilikos, pastatytos Viešpaties Kapo ir Golgotos vietoje, pašventinimo, įvykusio 335 m. rugsėjo 14 d., garbei. Tačiau vėliau kilo ginčų dėl to, koks įvykis švenčiamas šią dieną, todėl rugsėjo 14-ąją pradėta laikyti Kristaus Kryžiaus relikvijų grąžinimo (629 m.) diena. Prieš 15 metų, po persų pergalės, Kryžius buvo išvežtas, po to iškilmingai grąžintas imperatoriaus Heraklijaus, nugalėjusio persų kariuomenę.

Pamaldos Viešpaties Kryžiaus garbei – tai pergalės liturgija. Juk joje Bažnyčia mato mūsų atpirkimo simbolį. Varinė gyvatė, Mozės iškelta virš savo tautos, buvo išganymo, turėjusio ateiti, kai Jėzus buvo nukryžiuotas, prototipas.

Introitus

Gal. 6, 14. Nos autem gloriári opórtet in Cruce Dómini nostri Iesu Christi: in quo est salus, vita et resurréctio nostra: per quem salváti et liberáti sumus.

Ps. 66, 2. Deus misereátur nostri, et benedícat nobis: illúminet vultum suum super nos, et misereátur nostri.

Collecta

Deus, qui nos hodiérna die Exaltatiónis sanctæ Crucis ánnua sollemnitáte lætíficas: præsta, quæsumus; ut, cuius mystérium in terra cognóvimus, eius redemptiÓNis præmia in cælo mereámur. Per eundem Dominum nostrum...

Introitas

Gal 6, 14. Mums reikia didžiutis mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Kryžiumi, kuriame yra mūsų išganymas, gyvenimas ir prisikėlimas, kuriuo mes esame išgelbėti ir išlaisvinti.

Ps 66, 2. Dievas tebūna mums gailingas ir tepalaimina mus, tešviečia mums jo veidas ir tepasigaili mūsų.

Kolekta

Dieve, mus šiandien džiuginantis metine Šventojo Kryžiaus Išaukštinimo švente: leisk, meldžiame Tave, mums užsitarnauti danguje išganymo vaisių To, Kurio paslaptis pažinome žemėje. Per Tajį mūsų Viešpatį...

Epistola

Lectio Epistolae beati Pauli Apostoli ad Philippenses. (Philipp. 2, 5–11)

Fratres: Hoc enim sentíte in vobis, quod et in Christo Iesu: qui, cum in forma Dei esset, non rapinam arbitrátus est esse se æquálem Deo: sed semetípsum exinanívit, formam servi accipiens, in similitudinem hóminum factus, et hábitu inventus ut homo. Humiliávit semetípsum, factus oboediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod et Deus exaltávit illum: et donávit illi nomen, quod est super omne nomen: (*hic genuflectitur*) ut in nomine Iesu omne genu flectátur coeléstium, terréstrium et infernórum: et omnis lingua confiteátur, quia Dóminus Iesus Christus in glória est Dei Patris.

Graduale

Phil. 2, 8–9. Christus factus est pro nobis oboediens usque ad mortem, mortem autem crucis. **V.** Propter quod et Deus exaltávit illum, et dedit illi nomen, quod est super omne nomen.

Alleluia

Allelúia, allelúia.

V. Dulce lignum, dulces clavos, dúlcia ferens póndera: quæ sola fúisti digna sustinére Regem cælórum et Dóminum. Allelúia.

Epistolė

Skaitinys iš šventojo apaštalo Pauliaus Laiško filipiečiams. (Fil 2, 5–11)

Broliai: Būkite tokio nusistatymo kaip Kristus Jėzus. Jis, turėdamas Dievo prigimtį, godžiai nesilaikė savo lygybės su Dievu, bet apiplėšė pats save, priimdamas tarno išvaizdą ir tapdamas panašus į žmones. Jis ir išore tapo kaip visi žmonės; jis nusižemino, tapdamas klusnus iki mirties, iki kryžiaus mirties. Todėl ir Dievas jį išaukštino ir padovanojo jam vardą, kilniausią iš visų vardų, (*čia priklaupijama*) kad Jėzaus vardui priklauptų kiekvienas kelis danguje, žemėje ir po žeme ir kiekvienos lūpos Dievo Tėvo šlovei išpažintų: „Jėzus Kristus yra Viešpats!“

Gradualas

Fil 2, 8–9. Kristus tapo už mus klusnus iki mirties, iki kryžiaus mirties. **V.** Todėl ir Dievas jį išaukštino ir padovanojo jam vardą, kilniausią iš visų vardų.

Aleliuja

Aleliuja, aleliuja.

V. Saldus medi, vinyus saldžios, keliama saldi našta. Tik tu vienas buvai vertas nešti dangaus Karalių ir Viešpatį. Aleliuja.

Evangelium

Sequētia sancti Evangēlii secūndum Ioānnem. (Ioann. 12, 31–36)

In illo tēpore: Dixit Iesus turbis Iudaeorum: Nunc iudiciū est mundi: nunc princeps huius mundi eiiciātur foras. Et ego si exaltātum fuero a terra, ómnia traham ad meipsum. *Hoc autem dicēbat, significans, qua morte esset moritūrus.* Respōdit ei turba. Nos audīvimus ex lege, quia Christus manet in aeternum: et quómodo tu dicis: Opórtet exaltári Fílium hóminis? Quis est iste Fílius hóminis? Dixit ergo eis Iesus: Adhuc módicum lumen in vobis est. Ambuláte, dum lucem habētis, ut non vos tēnebræ comprehēdant: et qui ámbulat in tēnebris, nescit, quo vadat. Dum lucem habētis, crédite in lucem, ut fílii lucis sitis.

Offertorium

Prótege, Dómine, plebem tuam per signum sanctæ Crucis ab ómnibus insídiis inimicórum ómnium: ut tibi gratam exhibeāmus servitútem, et acceptábile fiat sacrificiū nostrum, allelúia.

Secreta

Iesu Christi, Dómini nostri, Córporē et Sanguine sagināndi, per quem Crucis est sanctificátum vexíllum: quæsumus, Dómine, Deus noster;

Evangelija

Šventosios Evangelijos pagal Joną tęsinys. (Jn 12, 31–36)

Anuo metu Jėzus kalbėjo žydų mnioms: „Dabar teisiamas šitas pasaulis. Dabar šio pasaulio kunigaikštis bus išmestas laukan. O aš, kai būsiu pakeltas nuo žemės, visus patrauksiu prie savęs.“ Jis tai pasakė nurodydamas, kokia mirtimi jam reikės mirti. O žmonės jam sakė: „Mes girdėjome iš Įstatymo, kad Mesijas pasiliks per amžius. Kodėl tu sakai, kad Žmogaus Sūnus turės būti iškeltas aukštyn? Kas gi tas Žmogaus Sūnus?“ Jėzus atsakė: „Jau nebeilgai šviesa bus tarp jūsų. Vaikščiokite, kol turite šviesą, kad neužklyptų jūsų tamsa. Kas vaikščioja tamsoje, tas nežino, kur eina. Kol turite šviesą, tikėkite ją, kad taptumėte šviesos vaikais.“

Ofertorijus

Saugok, Viešpatie, savo tautą šventojo Kryžiaus ženklū nuo visų priešų žabangų, kad, Tau tarnaudami, patiktume ir mūsų auka būtų Tau priimtina, aleliuja.

Sekreta

Ruošdamiesi pasisotinti Jėzaus Kristaus, mūsų Viešpaties, Kūnu ir Krauju, kuriuo buvo pašventintas Kryžius, meldžiame Tave, Viešpa-

ut, sicut illud adorare meruimus, ita perenniter eius gloriae salutaris potiamur effectu. Per eundem Dominum nostrum...

Præfatio de sancta Cruce

Vere dignum et iustum est, æquum et salutare, nos tibi semper et ubique gratias agere: Dómine, sancte Pater, omnipotens ætérne Deus: Qui salutem humáni géneris in ligno Crucis constituísti: ut, unde mors oriebátur, inde vita resúrgeret: et qui in ligno vincébat, in ligno quoque vince-rétur: per Christum, Dóminum nostrum. Per quem maiestátem tuam laudant Angeli, adórant Dominationés, tremunt Potestátes. Cæli cælorúmque Virtútes, ac beáta Séraphim sócia exsultatióne concélebrant. Cum quibus et nostras voces ut admítte iúbeas, deprecámur, súplici confessióne dicétes: Sanctus.

Communio

Per signum Crucis de inimicis nostris líbera nos, Deus noster.

Postcommunio

Adésto nobis, Dómine, Deus noster: et, quos sanctæ Crucis lætári facis honóre, eius quoque perpétuis defénde subsídiis. Per Dominum nostrum...

tie, mūsų Dieve, kaip leidai mums jį garbinti, taip leisk amžinybėje džiaugtis jo išganinga garbe. Per Tąjį mūsų Viešpatį...

Šv. Kryžiaus prefacija

Tikrai verta ir teisinga, reikalinga ir išganinga, mums visada ir visur Tau dėkoti, Viešpatie, šventasis Tėve, visagali amžinasis Dieve. Tau, kuris žmonių giminės išgelbėjimą Kryžiaus medyje įtvirtinai, kad, iš kur mirtis kilo, iš ten ir gyvenimas prisikeltų; ir kas medžiu laimėjo, medžiu būtų ir nugalėtas, per Kristų, mūsų Viešpatį. Per kurį Tavąją didybę šlovina angelai, garbina viešpatystės, dreba galybės. Dangūs ir dangų kunigaikštystės, taip pat ir palaimintieji serafimai bendrai džiūgaudami ją šlovina. Liepk, prašome, kad tarp jų būtų priimti ir mūsų balsai, su nuolankiu išpažinimu sakan-tys: Šventas.

Komunija

Kryžiaus ženklą išvaduok mus, mūsų Dieve, nuo mūsų priešų.

Postkomunija

Būk su mumis, Viešpatie, mūsų Dieve, ir, džiugindamas mus šventojo Kryžiaus garbe, saugok nuolatine jo pagalba. Per mūsų Viešpatį...